

Micsoda madár

Tudod mi a baj? Az, hogy azt mondták, nem jók a kutyák. A kutyáim, akiket rajzoló. Pedig évek óta rajzolom őket. Rengeteg lapot elhasználtam, amíg sikerült. Mert a végén pont úgy húzom a vonalat, hogy olyan lesz, ahogy belül látom, olyan, ahogy elképzeltem. Amit lerajzoltam, az már az enyém. És azóta mindig sikerül. A hosszú pofája, a karsú bokacsontja és az arisztokrata nézése. Mindig őket rajzolom, kiterjedt családot, szerteágazó családfával: Mosonyi Béla, felesége Géraldine. Fiuk, Mosonyi Gérard, a szimbolista költő. Amarante, a szigorú rendfőnökhasszony, fityulával a fején. Sztán Margit, aki szolgáorból báró férjet talált, egy Afrika-kutatót. Nagy, csíkos dobozom van nekik, tele rajzokkal és kacatokkal. Mindig találok benne valami kincset és valami titkot. Évek óta gyűjtök mindenfélét, noteszeket, gyertyákat, történeteket, és odateszem.

A rajztanárom azt mondta, hogy ideje most már mást is rajzolni. Rajzoljak emberekről, mindenki azt rajzol. Ez így jópofa, mondja, de már unja a hosszú csőrüket. Nem mondom, hogy nem csőr. Nem merem.

Előveszem a dobozt, futnak rajta a csíkok. Leemelem a tetejét, és kiveszem a rajzokat. Ülök a földön, körülöttem a szétszúzott rajzstócok. Nézem őket. Rajzok, tele kutyákkal. Kajtatok, és a kezembe kerül egy kép. Nem kutyás, nem is én rajzoltam, fénykép. Hullámos szélű, fekete-fehér. Nyári kép, társaság ül a kertben, mind fiatalok, a lányok mind habos nyári ruhákban, puffos ujjakkal, a fiúk féloldalt elnyúlva a fűvön. Megfordítom: 1938, Cigányi. Újra az embereket nézem. Majdnem mindenki a fényképészt nézi, és így most olyan, mintha engem néznének, fürkészően, mit gondolok róluk. Ilyenkor igazgatni kezdem a hajam, kisimítom a ruhámat, valamit néznek rajtam. Akkor még nem sejtik, hogy nem sok nyaruk lesz már így együtt. Tudom, hogy Barra Kató ül középen; az ő zsúrja, az ő szőlőskertjük odahaza Cigányiban, az ő ruhája a legpuffosabb. Éppen félig hátranéz egy fiúra, kicsit rosszállóan, ne hülyéskedjen, most fényképeznek. Mellette ül a legjobb barátnője, Monori Ágnes. Én Ágnesnek mindig a lábát nézem, és most is kivillan a fehér gyógycipője. Ha nem tudnám a történetéből, hogy egyik lába rövidebb, mint a másik, nem is látnám, hogy gyógycipő. Ágnes Katót nézi. Mindenki vidám, csak ők ketten komolyak. Monori Ágnes a házipapucsában vitték el. Pedig papucsban még otthon is nehezen járt. Barra Kató taxival ment

Szilágysomlyóig, vitte a vonat után a gyógycipőt, hogy majd tudjon járni Ágnes ott, ahova megy. Akkor találkoztak utoljára.

Én nem ismertem Barra Katót, csak a róla szóló történeteket, a diótortát és a madaras éneket, amit nekem is énekelnek itthon, hogy várj madár, várj. Amit a nagykállói rabbi két forintért vett egy pásztortól. A csodarabbi kint járt a pusztán, amikor meghallotta, hogy micsoda madár, és úgy megtetszett neki, hogy vásárt ajánlott a pásztornak. A pásztor nyomban el is felejtette a kéklábú madarat, csak a rabbi ment tovább, énekelve. Barra Kati Kisvárdán született, Nagykálló mellett.

A dédnagymamám, de sose szólítom így magamban, mindig csak Barra Katinak vagy Katónak. Nekem ő a kacagó fiatal lány; lenéz rám a képeiről. Nagymama nem szereti, ha Barra Katónak hívom. Úgy mondja: szegény anyu neked a dédnagymamád volt, és senki nem tudott olyan diótortát sütni, mint ő. De azért Nagymama is megsüti a tortát, meg a dáláuzit is megcsinálja, mint az ő szamosújvári örmény nagymamája, akit már ő sem ismert. Esszük a dáláuzit Katival, a testvéremmel, és ragacsosak vagyunk a méztől, a dió és a mák a fogunkba ragad, de esszük, hogy megédesítse az újévet.

Tovább kotorászok a csíkos dobozban: tengeri kagylók, narancs-csíkos szívószál, ezüst fonál. Gyufás skatulyát találok. Szép arany, én vontam be sztaniollal. Ebbe gyűjtöm a márcisorokat. Anyukám a kabátjára tűzve viselte őket, kislánykorában; a nagymamájától kapta őket, meg egyet egy fiútól is. De én már csak játszom velük és nézegetem őket. Kis bokályok, patkók, kéményseprők, meg sok összesodort piros-fehér zsinór, amire fel vannak fűzve. A kedvencem az üvegelefánt. Áttetsző, törékeny és két kék csepp üvegszeme van. Az üvegelefánt több kicsi üvegállattal érkezett, a Nagymama komódfiókjából kerültek elő, a kis pettyes nájlönkendővel együtt. Fehér műanyag dobozban voltak, vatta között: liba, malac, elefánt, macska és fecske. Mikor megláttam őket, elsírtam magam. Olyanok voltak, mintha aludtak volna a vattában, és most ébreszteném fel őket. Azóta letört a liba egyik lába, és a macska megrepedt. Nem akárhova kerültek, szeretem őket. Most már én is csinállok márcisorokat. Pici türkörtójásokat, narancsokat és teáscsészéket, mind olyanok, mint a purimi édességek a tavasz elején.

Barra Katót mindig bátornak látom és nagyhatalmúnak, mint a Máglya nagymamáját. Ahogy szilvaízt főz, és megvarrja a babaruhákat. Mikorra a kislány-anyukám a havasokból hazaért Barra Katóhoz, a régi házba, az összes babaágyban volt ágynemű, steppelt paplanka, kispárna,

nagypárna. És minden baba a saját kiságyában aludt. Ő nekem nem nagymamám, a dédnagymamám, akit mindig fiatal lányként látok magamban, aki kibontott hajjal fut a szilágysomlyói vonat után, és aki néhány évvel később a vonat tetején jön haza Zilahra a menekülésből, mert a vonat tele van katonákkal, és nincs máshol hely. Aki még akkor is megsütötte a diótortát, amikor nem volt miből sütni. Én nem vagyok erős külsőre.

Bátornak sem tűnök. De ezek a képek megerősítenek. Már én kavarom a krémet, tudom, hogy kell kavarni, hogy pont olyan könnyű és habos legyen, mint azok a nyári ruhák a képen.

Rajzóra van, bármit rajzolhatunk. Egy kicsit várok, de csak kutyák jönnek a ceruzámra. Táncolnak, összefogózkodva. A rajztanár körbemege az osztályban, és tudom, hogy mindjárt odaér hozzám. Ránézek. Látom, ahogy Barra Kató kibomlott hajjal fut, látom, ahogy diókrémet kavar. Látom, ahogy később biztos ránéz Monori Ágnesre azon a nyári délutánon, és most már végre ők is kacagnak. Felnézek a rajztanárra. Én is bátor leszek. Nem csőr – mondom –, nem csőr, ez a pofája. Miért ne rajzolhatnék kutyákat? Én is megkaphatom a kutyák erejét, ahogy Emma a róka erejét. Velem is szokott úgy lenni, hogy egy állat ereje segít. Régen mindig farkasokról álmodtam, és mindig féltem tőlük. Lépcsőkön rohantam, kapkodtak utánam a nagy körmeikkel, és mindig felugráltak rám. Ha elbújtam előlük, mindig megtaláltak. Egyszer aztán, egy álmomban menekültem, és beestem egy farkasverembe. A farkasok odajöttek, megnéztek, felülről vizslattak, a loncsos képük már az arcomba lógott. Akkor jött a farkasvezér, és azt mondta: Zsuzsi, te a testvérünk vagy, téged nem bántunk. Kezet nyújtott, a mancsával felhúzott a földről és megint mondta: Rád mindig fogunk vigyázni. Azóta egyenrangú vagyok a farkasokkal, és nincsenek farkasos álmaim. Csak akkor jelennek meg, amikor valami álombeli rossztól menekülök. Akkor ott teremnek. Ez a farkasok ajándéka. Egy távoli törzsben úgy győzik le az álmukban fenyegető vadakat, hogy összebarátkoznak velük. Azután mindig ott vannak, amikor szükség van rájuk. A hangyáknak is van erejük. Én kiflit szoktam vinni nekik, mert azt én is nagyon szeretem. Lehet, hogy egyszer majd a hangyák ajándéka is eljön. Nem biztos, hogy engem is kiválasztanak, de nem azért adom nekik a kiflit. Egyelőre lesem a titkaikat. És amikor elfogy a kifli, beszaladok a házba, és én is eszem egyet.